

ПРАМЯНІСТЫМ, ЗОРНЫМ ШЛЯХАМ

ПРАЛЕТАРЫН УСІХ КРАІН, ЯДНАЙСЯ!

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 73 (1399)

Серада, 16 верасня 1959 года

Цана 40 кап.

Слова нашых гасцей

Адзіныя вытокі

З першых сваіх крокаў па беларускай зямлі латышскія пісьменнікі адчувалі, што прыехалі яны да верных і гасцінных сяброў, да дарогіх братоў. Калгаснікі, рабочыя палаткі, вясельныя і мінакія, школы, школы-інтэрнаты — уся грамадства прымае шырока ўдзел у нашых сустрэчах. Сваімі вачыма мы убачылі росквіт Беларусі, яе прамысловасць і сельскую гаспадарку, яе культуру. Мы многаму навучыліся ў вас, сябры-беларусы, убачылі шмат новага, цудоўнага. У народзе, у яго вялікіх перамогах чэрпае сілы беларуская літаратура, якая жыве адным жыццём з народам і якая стала адной з самых багатых літаратур Савецкага Саюза і, значыць, усяго свету. Мы дзякуем беларускім паэтам за дасканалы пераклад латышскай паэзіі. Яны дапамагалі беларусам бліжэй пазнаць душу латышскага народа.

Няхай наша прыязнь будзе вечнай

Даўга, якая пяча па латышскай зямлі, мае свае воды і праз Беларусь. Можа таму прырода і песні беларускай зямлі такія блізкія латышскаму сэрцу. Часамі нам здаецца, што мы не ў гасціх у сяброў, а ў сабе на радзіме.

Мы былі рады пабываць у вашым адноўленым, такім прыгожым Мінску. Ад усяго сэрца хочацца сказаць вялікае дзякуй нашым братам — беларускім пісьменнікам і ўсім працаўнікам рэспублікі за шчыры і сардэчны прыём, дэсплына якога мы адчувалі на кожным кроку.

Няхай наша прыязнь будзе вечнай, няхай яна яшчэ больш зблізіць нашы літаратуры!

Андрэй БАЛАДЗІС.

Мілая зямля Беларусі

Я ўпершыню на мілай, добрай, цёплай зямлі азёр і бароў, старажытных помнікаў і новабудоваў, твораў і герояў — на зямлі Беларусі. Я ў захапленні ад гераічнай працы нашых сяброў. Нават цяжка пераказаць, што на месцы Мінска і Віцебска яшчэ нядаўна былі абгараныя руіны — настолькі цудоўна гэта гарады сёння.

Я ў захапленні ад усяго, усё мне тут падабаецца, як і ў сваёй роднай Латвіі, а беларускія дзячаты (па скароту кажучы) падабаюцца нават больш!

Нас сарвае сардэчнасць ізданніў сестры. Валікае нам дзякуй, сябры!

Еранім СТУЛПАН.

Тры дні нас суправаджала Заходняя Давіна-Даўга. І мы ўспамінаем, што вытокі яе на Валдаі, там, дзе бярэ пачатак і Волга, і што плыве наша рака спачатку па рускай зямлі. І рускія, і латышы, і латышы ўсім сваім сэрцам у гэтыя дні жадаюць паспеху Мікіту Сяргеевічу Хрушчову, нястомнаму барацьбіту за мір ва ўсім свеце. Радасць і горадасць прынесла нам цудоўнае вялікае вестка аб новай савецкай перамоце.

Мы павязем дадому дарогі ўспаміны пра беларускую гасцінасць, мы станем яшчэ больш блізкімі сябрамі і будзем працаваць з новымі сіламі і новым натхненнем.

Ян СУДРАБКАЛН,
народны паэт Латвіі.

Вама вялікае брацкае сэрца

Прыехаўшы ў гасці да сардэчных і шчырных людзей Беларусі, у духоўна стаў багачэйшым. Я палюбіў вашу квітнеючую зямлю. У мяне цяпер многа новых сардэчных сяброў. Гераічная праца беларускага народа, якую мы бачылі ўсё, натхніла нас на творчыя справы. Дзякуй, сябры, за тое, што ў вас такое вялікае брацкае сэрца!

Лайманіс ВАЦЕМНІЕК.

ДАРОГАЮ ДРУЖБЫ

Гэта быў звычайны пасажырскі аўтобус, прыгожы, камфортабельны, такі часта можна бачыць на шматлікіх маршрутных лініях. Ды і сам маршрут быў звычайны: Дрыса — Полацк — Віцебск — Мінск. Усё ж падарожжа ў гэтым аўтобусе было незвычайнае.

Гэты аўтобус усюды прыцягваў асабліва ўвагу: яго сустракалі з кветкамі і хлебам-салом, бо вёў ён жадааных гасцей — пісьменнікаў з братняй Латвіі.

Той аўтобус людзі называлі «аўтобусам дружбы».

Тыдзень латышскай літаратуры ў Беларусі ператварыўся ў вялікае свята дружбы, у дэманстрацыю поспеху культуры двух братніх краін.

Дарога дружбы вяла нашых гасцей у калгасы і на заводы, на цудоўныя гарадскія плошчы, дзе нядаўна былі палішчы, а цяпер стаяць прыгожыя шматпавярховыя дамы. Яны, гасці, сваімі вачыма бачылі тое, што створана працаўніцкімі рукамі беларускага народа. І неадрама пачаўся Мірда Кампе так урудуна паўтарала: «Гэта грандыёзна!»

І неадрама, выступаючы на літаратурных вечарах, Юлія Ванга з вялікім пафасам гаварыла аб небылых справах прастага савецкага чалавека. І неадрама некалькі латышскіх пісьменнікаў выказалі жаданне прыехаць на доўгі тэрмін у Беларусь, каб напісаць кнігу пра гэтых гасцінных людзей. Гэта і ёсць найбольшае права дружбы, сардэчнасці і любові! І ў той жа час — гэта найбольшы вынік Тыдня, яго самы радасны і вялікі плён. Многа цікавага чакала гасцей у іх пазнейшыя дні ў Беларусі, і нельга было застацца абмяклым да ўсяго таго, што даваўся ўбачыць.

У старажытным Полацку латышскія і беларускія пісьменнікі наведалі завод шкловалакна, які тут трапіла называць «малядзёжным заводам». Пераважна большасць рабочых і работніц прадпрыемства — вышукнікі школ. Падоўгу затрымаваліся гасці ў святлых цахах, наглядваючы, як ушчына працуюць маладыя гаспадары маладога прадпрыемства. А працуюць яны выдатна!

У той жа дзень гасцей чакалі новыя незвычайныя ўражанні: «аўтобус дружбы» накіраваўся на нафтабуда П. Катаваду, надзвычай рыхавы і нястомны чалавек, з горадасцю раскаваў аб будаўніцтве буйнейшага ў Еўропе нафтагазита.

— Год назад тут была пустка. А цяпер... — і ён робіць шырокі жэст рукой у бок шматлікіх будынкаў.

Уд. ДАДЗІМАУ.

Першы сакратар ЦК КПСС, член Прэзідыума ЦК КПСС, Старшыня Савета Міністраў СССР Мікіта Сяргеевіч ХРУШЧОУ.

Фота В. Ягорава. Фатахроніка ТАСС.

НАДЗЕЯ ПРАЦОЎНЫХ УСЯГО СВЕТУ

Сустрэча Старшыні Савета Міністраў СССР Мікіты Сяргеевіча Хрушчова з прэзідэнтам ЗША Д. Эйзенхаўерам — сустрэча вялікага гістарычнага значэння. Працоўныя ўсяго свету, усе сумленныя людзі ведаюць, што кіраўнікі дзюх вялікіх дзяржаў абмяркоўваюць пытанне, якое хілае чалавецтва: мірнае суіснаванне, ліквідацыя пагрозы новай сусветнай вайны.

Мір ва ўсім свеце, за які настойліва змагаюцца працоўныя нашай краіны, дасць магчымасць дзеіцца новага росквіту Савецкай краіны, далажа паліяшэння дабраўты на рэрада.

У сувязі з паездкай М. С. Хрушчова ў ЗША на імя Першага сакратара ЦК КПСС паступіла многа тэлеграм і пісем з усіх куткоў нашай Радзімы, а таксама ад грамадзян іншых краін. У пісем выказваецца надзея простых людзей аб аслабленні міжнароднай напружанасці, ліквідацыі стану «халоднай вайны».

У сваім адказе на пісем і тэлеграмы М. С. Хрушчова піша: «Хачу запэўніць дарогіх сучаснікаў і ўсіх, хто прыслыў мне ў сувязі з паездкай у ЗША дружалюбныя пісем і тэлеграмы, што са свайго боку буду прыкладваць усё намаганні, каб апрадуцаць вашы надзеі».

Учора працоўныя сталіцы нашай Радзімы — Масквы праводзілі М. С. Хрушчова ў дарогу. На аэрадром сабраліся дзесяткі тысяч масквіч — рабочыя, вучоныя, інтэлігенцыя. Яны пажадалі Мікіту Сяргеевічу Хрушчову шчаслівай дарогі і поспеху ў жаданай сустрэчы.

Учора М. С. Хрушчова прыбыў у Злучаныя Штаты Амерыкі.

Слава і веліч Савецкай Радзімы

Людзі стагоддзямі марылі аб міжпланетных падарожжах. І вось наша савецкая рэалінасць з'яўляецца якраз той найбольш спрыяльнай глебай, дзе казка становіцца явай.

12 верасня 1959 г. увойдзе ў гісторыю чалавецтва як дзень трыумфу савецкай навуцы і тэхнікі. У гэты дзень быў ажыццэўлены пуск другой савецкай касмічнай ракеты, якая прышла дакладна на заданую курсу і ганцую адлегласць і 14 верасня дасягнула Месяца.

Упершыню ў гісторыі чалавецтва ажыццэўлены касмічны палёт з Зямлі на другое нябеснае целу. У азнаменаванне гэтай выдатнай падзеі на паверхню Месяца дастаўлены вышмыслы адлюстраваннем герба Савецкага Саюза і надпісам «Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік, 1959 год».

Адкрыта новая старонка ў даследаванні касмічнай прасторы.

Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза і Савет Міністраў СССР звярнуліся з прынітаннем, у якім гарача віншуюць вучоныя, канструктары, інжынераў, тэхнікаў і рабочыя, якія прымалі ўдзел у стварэнні і запуску другой савецкай касмічнай ракеты на Месяц. У прытанні гаворыцца: «Сваёй творчай самаадданай працай вы яшчэ раз паказалі ўсяму свету слаў і магутнасць навуковых і тэхнічных дасягненняў краіны сацыялізма».

Мы ўпэўнены, што новая слаўная перамога савецкай навуцы і тэхнікі паслужыць вялікай справе ўмацавання міру ва ўсім свеце, развіццю дружалюбных адносін паміж усімі народамі.

Уладзімір БОЙКА.

Калі спраўджана небывалае

Ва ўхваляваным сэрцы не месціцца нашай радасці горды прыбой, — сталі сведкамі штурму Месяца мы, таварыш, з табой.

Пальмітрак вышмыслі агляна — на бярэгах міжпланетных ракет. Намі спраўджана небывалае — Чалавеку скарыць Сусвет!..

Секунда, яшчэ секунда! — Слухае Росмае Зямля... Секунда, яшчэ секунда! — Ёць куранты Крамя... Выліцае шлях у бязмежжа крылатая воль людскай гадзіннікам Спасае вежы, што ленынскі пушчан рукой!..

Уладзімір БОЙКА.

Табе зайздросцяць зоры...

Граніцы больш няма між казкамі і явай... Наш мірыні хуткалёт — пусцілі мы ракету. Народ савецкі, гонар табе, слава, Ты сонца-герб падняў у глыбіню Сусвету.

Трымай жа серп і молат, Месяц ясны, Прадзей і моцна на сваім прасторы. Гэтым гэтых дзён ніколі не пагаснуць... Няхай табе цяпер зайздросцяць зоры.

Станіслаў ШУШКЕВІЧ.

Мы з радасцю глядзім у заўтра

Кожны дзень радыё і газеты прыносіць радасныя весткі аб працоўных поспехах нашага народа, аб вялікім прагрэсе савецкай навуцы і тэхнікі. За апошні час мне прышлося пабываць у многіх гарадах і сёлах нашай рэспублікі. І ўсёды людзі з радасцю і горадасцю гавораць аб сваіх працоўных буднях, аб цудоўным заўтрашнім дні, які яны наближаюць, робяць явай сваімі залацымі рукамі. І раптам новая вестка аб паслыцы савецкай касмічнай ракеты на Месяц ускалынула ўзвеш народ. Новыя сілы прывабліваў і гурдох савецкага чалавека. Вельмі цяжка адраза аніцян усе гэта. Пройдуць гады, і мы з радасцю азірнемся на наша гераічнае ўчора, скажам вялікае дзякуй тым, хто яшчэ вышэй узняў працоўную славу, высокую думку нашага народа. У такіх непаўторных часах мы жадаем шчасця нашаму дарогаму Мікіту Сяргеевічу, які з місціай дружбы і пажаданнямі міру палянеў у Злучаныя Штаты Амерыкі. Ён павёз нашы гарачыя жаданні жыць у міры ўсім народам свету. Ды як жа не радавацца савецкаму чалавеку за сваю Ленінскую партыю і яе Цэнтральны Камітэт, за Савецкі ўрад! Вось чаму мы ад усяго сэрца жадаем поспеху нашай гістарычнай місіі дружбы і міру.

Мікола ГАМОЛКА.

Слухай, планета Зямля!

— Слухай, планета Зямля! — ужо доўгія абласці касмічных ракеты, якія стартвалі з тэрыторыі нашай Савецкай краіны.

І да радыёспрымнікаў прымікалі мільёны людзей. Ракеты паслалі сігналы, іх сёнь быў зразумелы для кожнага чалавека: мы, расказвалі яны, створаны генам людзей, якіх узяў за варшын навуку і прагрэсу сацыялізма.

Другая касмічная ракета апусцілася на Месяц. Адобылася асуабыліца сустрэча двух светуў — месячнага, мёртвага, застылага, з зямным, радасным, велічым, прыгожым. І што цікава — наш савецкі карабэль зрабіў пасадку над морамі Яснасці і Супако, гэтым самым як бы падкрэсліваючы сваю вышародную, міралюбівую «місію» ў чужы свет.

Так, нам трэба яснасць і супакой, нам трэба мір. І цудоўны перакладчык з палётна чырвоназонага паласанна космасу з'явілася паездка вялікага паўправа міру — нашага шаноўнага Мікіты Сяргеевіча Хрушчова за адзіна. Хай пачынаць амерыканскія народ — Хрушчова прыехаў у зямлі, якая мае працаўнікі і шчырыя людзей, з крылатымі думкамі і прыгожымі марамі, чыстымі і светлымі намерамі. Мы любім жыць, працаваць, тварыць

рабчу за мір узнавальнае вялікі Савецкі Саюз, за апошні месяц пачалося прыкметнае паліяшэнне ў адносіннах паміж нашай краінай, ЗША і Англіяй. А як вядома, ад адносін паміж гэтымі вялікімі дзяржавамі залежыць асноўны паліяшчэнні клімат на Зямлі.

Мікіта Сяргеевіч Хрушчова — у ЗША! Гэта знамянальна! Хай услед яму ляцяць добрыя ветры і нашы шчырыя сардэчныя пажаданні. Мы ведаем: яго вельмі сустрэкаюць амерыканцы. І гэта зразумела: ён прывёў ім добрую рускую ўсёмуку, дасціпны жарг, братэрскі покіс рукі, а галоўнае — шчырыя прашаньні нашага народа жыць у дружбе, працаваць у міры.

— Слухай, планета Зямля! — так хочацца сказаць, так хочацца выказаць перагаворы Мікіты Сяргеевіча Хрушчова за адзіна. Позіркі ўсіх людзей планеты ў гэты час скіраваны на кіраўнікоў дзюх вялікіх дзяржаў, ад зыходу перагавораў якіх залежыць шчасце і будучыня чалавецтва.

Мікола ГАМОЛКА.

Бліжэй да мэты

Зноў радасная вестка абляцала свет. Новая ракета, усабалеанне чалавечага розуму і спраў, накіравалася ў нязведаныя прасторы, каб прынесці людзям, што ўжо сёння прычэпаюцца ў далёкае, небылае падарожжа, новыя і новыя весткі аб гэтым захалячым шляху. Створаная людзьмі навуковай лабараторыі, што знаходзіцца ў кантэйнерах, — гэта тыя ж людзі, іх пільны зрок, сьвет і ўменне ўсё заўважыць, адлучыць і перадаць на Зямлю свае назіранні.

Толькі ў нашай краіне, пабаўлена ўсёй удельнай вольнай працы, у вялікім супрацоўніцтве вучоныя, інжынераў і тэхнікаў, чымі рукамі створаны не-

бывалы дагэтуль цуда-апараты, магчымыя сталі такія адзісенні. І няма міжы чалавечым дзяржаннем, як няма міжы новым адкрыццям у прыродзе і самай прыроды. Чалавек павінен выкарыстаць усю магчымасць, каб жыць на нашай планеце стала яшчэ прыгажэйшым!

За апошні паўстагоддзе, што прайшло ад часу вялікага адкрыцця рускага акадэміка А. С. Павлова, нашы радыё-перадачкі з вялікіх па вазах і сдараўна на магучасці сталі маленькімі і лёгкімі, а магутнасці іх узрасла ў тысячы разоў.

І вершыца сёння — не за гарамі той дзень, калі новая ракета, пасланая ў

Здавалася, ночы не будзе канца... Такім цёмным, беспрасветным і бязрадасным было жыццё на «красках усходніх», дзе больш 50 працэнтаў лепшай зямлі і больша частка лясоў належала польскім магнатам-памешчыкам: Радзівілам, Патоцкім, Тышкевічам і іншым.

Панская аграпрамысловая працоўны народ у забіганні, у няволі і нягодзі. Але як ні лютвалі паліяшчэнні, секвестратары, памешчыкі, кулак і розныя іх памагаты, з кожным днём рос і шырыўся рэвалюцыйны рух, якім кіравала Кампартыя Заходняй Беларусі. Народ верыў: усёй гэтай пошасці, што нависла над іх жыццём, як ліхая бяда, хутка прыдзе канец. І настале той запаветны час, калі святло з усходу абгарэе шматпакунную зямлю — сонца свабоды загляне і ў яго курны падслепаватыя хаткі.

І гэты доўгачаканы дзень надыйшоў. Пагожым вераснёвым ранкам узышла лара новага жыцця над Неманам, Бугам і Шчарай, над Нараччу і Дрысавічамі. Гэта было дваццаць год назад — 17 верасня 1939 г. Як самых дарогіх і родных гасцей сустрэкаў народ сваю вызваліцельніцу — родную Чырвоную Армію.

У кастрычніку 1939 г. Народны сход Заходняй Беларусі абвясціў устаануленне Савецкай улады па ўсёй тэрыторыі Заходняй Беларусі і звярнуўся ў Вярхоўны Савет СССР з просьбай прыняць Заходнюю Беларусь у братнюю сям'ю народаў СССР і ўключыць яе ў склад Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі. Гэтая просьба была задаволеная.

Так ажыццявілася запаветная мэра беларускага народа. Ён быў у адзінаўладдзі з адзінай Беларускай Савецкай дзяржавай.

Як і ўсе савецкія людзі, працоўныя Заходняй Беларусі атрымалі права на працу, на аддачынку, на асвету, на матэрыяльнае забеспячэнне ў старасці. Пачалося будаўніцтва новага жыцця.

Вялікая Айчынная вайна перапыніла мірную стваральную працу народа. Са зборай у руках на франтах Айчынай вайны, у партызанскіх атрадах працоўныя былі Заходняй Беларусі, як і ўсе савецкія людзі, адстойвалі незалежнасць сваёй Радзімы.

Але вось фашысцкая навала адкапілася далёка на захад. Яна была ўшчэнт рабіта ў самім логаве фашызма — Берліне. І зноў савецкія людзі ўзяліся за патроеннай энэргіяй аднаўляць разбураныя гарады і вёскі, фабрыкі і заводы, школы і інстытуты, а неўзабаве і будаваць новае.

На дапамогу беларускаму народу прышлі братныя народы нашай Радзімы. З іх шчырай братняй дапамогай наш народ навек развітаўся з горам, з нягодай, з няволлю.

Нібы крылы выраслі ў людзей. Прапа на сябе, а не на паноў, абудзіла ў народа новыя творчыя сілы, якія зліліся ў шырокую наўпаходную руку народнай ініцыятывы і ўмелства, шырага жадання хутчэй наблізіць прамыянае камуністычнае заўтра. Так сёння працуюць былая батрачка, Герой Сацыялістычнай Працы Лілія Асіюк з калгаса імя Жданова Брэсцкага раёна, Аліма Іёда з Валожынскага раёна і многія, многія іншыя.

У нас ёсць цэлыя цэлыя раёны, дзе ўсе калгасы мільянеры. Гэта Валожынскі, Глыбоцкі, Давыд-Гарадочкі і іншыя. Заможнае жыццё і культура прышлі ў новыя дамы калгаснікаў. На Валожыншчыне, напрыклад, усё калгасы электрыфікаваны і радыёфікаваны, маюць свае ўласныя клубы, а некаторыя — духавыя аркестры.

А самігдовы план адкрывае новыя светлыя гарызонты. Сёння куды ні глянеш — рыштванні, вежавыя краны, Прадудзжываецца, што да канца сямігады валава прадукцыя прамысловасці захадніх раёнаў рэспублікі выраспе больш, чым у два разы. На захадзе нашай рэспублікі разортваецца набаванна дагэтуль усенародная будоўля. Будуецца Бярозаўская ДРЭС, якая дасць ток не толькі Брэсту, але і Мінску, Гродна, Баранавічам, Лідзе і іншым гарадам рэспублікі. А сёння ў Брэсце будоўля шынопрадзільнай фабрыка, зьявавы камбінат, завод жалезабетонных вырабаў і малагабарытнага электрабудаўніцтва. У Баранавічах будзе прадаваць баваўняны камбінат, у Пінску — завод штурчнай скубы, у Жабінцы — трэці ў рэспубліцы цукровы завод.

Такія ж непазнавальныя змены адбыліся і адбываюцца і ў культурным будаўніцтве. Заходнія абласці рэспублікі далі нашай беларускай літаратуры такіх таленавітых пісьменнікаў, як М. Танк, П. Пестрак, В. Таўлай, М. Машара, М. Засім, Н. Тарас, М. Васілёў і інш. У сваіх працаўнічых і паэтычных творах яны ўслаўляюць веліч нашых дзён, стваральную прычуну свайго народа, які пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі ідзе ад перамогі.

У заходніх абласцях нашай рэспублікі паспяхова працуюць мастакі, скульптары. На рэспубліканскіх выстаўках шырокае прызнанне атрымалі

Самадзейныя артысты

Актыўна рыхтуюцца да рабінгага агляду мастацкай самадзейнасці драматычныя калектывы Харасіцкага сельскага Дома культуры Навагрудскага раёна. Самадзейныя артысты пакажучь п'есу І. Козела «Панарыш-кветка». Брыльянтныя аматары сцэны распачалі рэпетыцыі камедыі «Шабашнікі» К. Куліка. Недаўна яны паказалі спектакль па твору «Каця Паўлава» І. Эвальд.

У сельсаветах раёна створаны камітэі па падрыхтоўцы і правядзенню агляду мастацкай самадзейнасці сельскіх калектываў.

На здымку: група латышскіх і беларускіх пісьменнікаў па Мінскай залозе аўтаматчных ліній. Таўмачыне дае дырэктар завода М. Калосыч. Фота У. Крука.

Праца натхняе

Невялікая заметка пад характэрамнай назвай «Байны сямгодзі», агублікаваная некалькі месцаў назад у шматтыражнай газеце «Аўтавадзень», паведамляла, што многія байныя воіны п'яна працуюць цяпер на заводзе, імкнучыся ўнесці свой уклад у дзятнінавае выкананне сямігодняга плана. Сярод іх, названых у заметцы, было імя печнік-каміра Гляйхенгауса.

Каб даведацца аб працоўнай біяграфіі Каміра Гляйхенгауса, ліцейшчыка, потым ваграншчыка, а цяпер — печніка, трэба звярнуцца да яго вершаў. Вось ужо на працягу некалькіх год «Аўтавадзень» змяшчае іх на сваіх старонках.

— Напаўна, хочаце паглядзець, як плавіцца метал? — запытаўся ў мяне Камір, калі мы заглянелі да яго на завод.

— Вельмі.

Ён уміхнуўся і шырокім крокам прайшоў у ліцейны, на хду вітаньне са знаёмымі Камір быццам бачыў штосьці такое, чаго ніколі не разумеш чалавеку, далекаму ад ліцейнай справы. Там жа, у печак, — бурліць расплаўленае сонца! На ўзятых угару плашчох, чаканчы ахвочанні плаўкі, завіхаліся рабочыя. Камір, напэўна, зайздросціў іх.

«Нама прайды цікавейшай за мяне!» — пісаў аднойчы Гляйхенгаус-ваграншчык. І зараз цягне яго туды, дзе «гудзе вагранка, выпярэжыць полымі, і цяжэ ў кашы іскрысты метал». Здароў, аднак, не дэвалюе стаць-ля лёці, даць сябе ачуваць франтавыя ваіны.

Але і ў новай рабоце ён знайшоў сваю прагажосць. Гэта відэль адрагу.

— Добрая ў вас прафесія — пячнік!

— Чым добра? — пытаецца ён і, не чакачы адказу, гаворыць: — Адназначна, гэта так.

Не, Камір не спячаеца расказаць аб сваёй працы. І магчыма зусім не скажа.

— Вось шчэ наш. А нічога ж тут не было, калі я прышоў. Ніякага абсталявання — алыны сцены. Наступна адбудаваліся, — кажаў гэта і амузавіся. Аб чым? Можна, успомніць, як прышоў на завод дзевяць год назад... Спаўнае юнацтва! Вядома, было цацка, але раласна:

Робаталі без усталі, без меры. На юную судбыню не ворча. Нас сгорвала в будучэе вера І стеганка с отцовского плеча.

І вась пабудавалі завод — гордзіцца зямлі беларускай. Камір Гляйхенгаус з поўным правам гаварыў разам з усімі рабочымі завода:

Гержусь я тем, что в минском самосвале Частица есть и моего труда.

Потым ён ашоў скупа гаворыць пра сябе:

— Як прышоў, прапаў на кадравым ліці, затым перайшоў на вагранку, быў рабочым, зноў ваграншчыкам, а пяпер вась — пячнік. Абсудгоўваю воем печак і шнаснаціц пячэжак. Стараюся скараціць шчэ аблаву, электраэнергію эканоміць. А добрага што ў маёй прафесіі, — вяртаецца ён да пачатка размовы, — дык гэта метал, яго загартоўка. Але на вагранцы... там цяжэй і шкавей. На думку прыходзіць і другі верш Каміра — «Навічок» — пра маладога хлопца, які ашоў у нялёгкаю прафесію ваграншчыка і аднойчы выратаваў свайго братадзіра.

А ой, смушавя нашых глаз, Фуражик мял совою; Подумашь, Макара сплз, Так это ж не в бою.

— Тут кавалачак маёй працоўнай біяграфіі, — заўважае Гляйхенгаус.

Камір Гляйхенгаус — усёго толькі п'ят разоў заўважана маштабу, як жартам называе ён сябе. Ёсць у яго вершы недасканалыя і па думцы, і па

форме, але многа ёсць і такіх, што падкупляюць сваёй неспраўдліва, выразнасцю, глыбінёй пацукі, пафаснасцю. Гэтым асабліва вызначаюцца вершы на вытворчую тэматыку.

Ва ўладанні печніка — невялікая пучыява гаспадарка: рэйкі, краінабалка і ваганеткі-цяжэжкі. Вось ён удых са сваім напарнікам А. Малахоўскім мяняе фуцёрку на адной з цяжэжак. Печнікі спрытна арудуюць малатком і ланатай, прымацоўваюць, як заплюшчыць пустаці. А на працу тым часам павольна паўзе загаржаны канверт. Шпачуць гарачыя пачы-валаты. Побач з імі бурчыць, пшчэца протам камера, якля ачышчае загатоўкі ад акаліны. Печніком прывычыць гэты пейзаж. Працуюць моўчкі, зрэдку перакідаючыся словам-другім, скупыя і на жэсты — без іх разумеюць адзін ад другога. На смуглым твары Каміра Гляйхенгауса пабліскаюць дробныя кропелькі поту. Зняўшы рукавіцы, ён позірае пераможна глядзіць у бок крайняй печы, дзе свеціць тырвоным агнём вялікая гурба загатоўка.

Вось зараз груз астыве трохі, каб зноў стаць тысячградусным. І ў выніку з'явіцца якасна новая структура металу, які будзе прыгодны для любой апрацоўкі. Але няможна будзе ведаць, якім яркім агнём гарала сэрца рабочых, каб ажрыць гэтаму металу шлях да складанай дэталі машыны.

І тое, чым жыўе Камір у цэху, што стварае сваімі працавітымі рукамі, — гэта таксама паэзія.

Л. ШУМАН.

А. СЕМЯНОВІЧ

Неспраўдлівы Рыжскі дагавор, які ўмянуна была падпісаць маладая Савецкая дзяржава ў 1921 год, каб пазбегнуць далейшага крывавага вайны, называў беларускія землі на дзве часткі. З таго часу тэма гэтых і дэс аднакоўных братоў-беларусаў на захадзе занялі значнае месца ў творчым амае кожнага з беларускіх пісьмемнікаў. Дэсяткі вершаў, апаўданаў і нават цэлыя пазмы і раманы ёсць на гэтую тэму ў беларускай літаратуры. Асабліва шмат увагі ўзялі на ёй выдатныя песняры Янка Купала і Якуб Колас, родныя мясткіныя якіх, дарэгі і любячы іх сэрцу з самага дзяцінства, засталіся на той бок дзяржаўнай мяжы, у Заходняй Беларусі. Якуб Колас адразу ж пасля падпісання Рыжскага дагавору піша верш «Беларускаму ляду» (1921), у якім ганьбіць тых, што гвалтова падзялілі беларускі народ штучнай мяжой.

У сваіх пачынальных вершах («Панна», «Братам Заходняй Беларусі», «Панека ясна», «Заходняй Беларусі», «3 дарогі»), Якуб Колас выкрывае панюў і капіталістаў, якія «распалі на крыжы» Заходнюю Беларусь.

Пат перада верыць, што не вечным будзе палон аднакоўных братоў, што надыйдзе час, калі працоўны люд Заходняй Беларусі вызваліцца з ланцужоў няволі.

Глыбока эмацыянальна радкі вершаў Янкі Купалы задалі ў сэрцы соцен тысяч працоўных Заходняй Беларусі і кікалі іх да змагання за сваю свабоду.

Дакуль жа будзе іхня сіла Трымаць над намі свой прыгон? Калі у Бальшавічыне мілай Загоціць праведны закон? («Адшчэпенцам»).

Памала хвалючыя твораў у 20-я і 30-я гады прывяцілі Заходняй Беларусі пісьмемнікі Змітрок Бядуля, Кузьма Чорны, Кандрат Крапіва, Паўлюк Трус, Міхась Лынькоў, Эдуард Самуіленак, Пятрусь Броўка, Змітрок Бядуля, напрыклад, з уласцівым яму лірызмам і тонкай іроніяй, у сацыяльна-бытавым плане

Расквітнеў наш родны край

Урачыста і вясёла вераснёў дзень п'ямы, чутныя песні навакола, — радасць ў песнях тых жыўе.

Беларусь роднай слава! Наступіла дваццаці год, як жыўе адной Дзяржавай у'яднаны наш народ.

Сёння ў кожным доме святая, зніклі сум, туга, адчай. І шчасліва, і багата расквітнеў наш родны край.

Німа «Усходняй» і «Заходняй», ёсць рэспубліка адна.

Шчырай любасцю народнай змацавана яна.

Дні прыгожыя на дзівя не ўстрыжыцца панскі здыск. Беларусь, мая Радзіма, будзе вольнай з веку ў век.

Ні змою і ні летам не сагніем мы ў бяздзе. Зорным шляхам нас да мэты наша Партыя вядзе.

Хай жа песня ўсім раскажа, песня шчырая сама, што жыцця святлей за наша на зямлі нідзе няма.

Міхась МАШАРА

На ўзыходзе сонца

На ўзыходзе сонца, За прарыстым дугам, Два браты спаткалі Разае друг друга.

Іх адна краіна На свет параліла, Ды не робіць шчасцем Кроўным надзяліла.

Першы жыў на волі, Вырас на прасторы, А другі ў пана, У бяздзе і горы.

Два браты смышляі, Раласна ўдзіхнулі, І адзін другому Рукі працягнулі.

І прамовіў першы: — Я зламаў граніцу, Я прышоў з табою Шчасцем надзяліцца.

Я ясны расунюў, Перайшоў я рэкі, Каб не разлучацца Нам з табою на веці.

Тут другі ад сэрца Адказаў браціну: — Ты ўвайшоў як сонца У цёмную даліну.

Расчыніў шчыры, Ты прынёс свабоду, Жыць з табой я марыў, Любы мой, заўсёды!

І пайшлі абодва, З песьняй перамогі, Міранай і шчаслівай Лёўскай дарогай.

1939 г.

Пераклаў Андрэй АЛЕКСАНДРОВІЧ.

Хвалючая тэма

падае ў сваіх апаўданаўных малюнках жыцця беларускага народа на «краяе усходніх», супрацьстаўляючы яму свабоднае і шчаслівае жыццё ў Савецкай Беларусі. Кузьму Чорнага асабліва хваліў дэс дзяцей беларусаў (апаўданаў «Даруга», «Зачыцца лакараны», «Ірышка» і інш.). Значнае месца сатарай абрушава Кандрат Крапіва на брудныя справы беларускіх буржуазных нацыяналістаў, якія служылі сваім гаспадарам, дапамагаючы ім чыніць крывавае расправы на землях Заходняй Беларусі («Праметей», «Балабонь да пяр, балабонь», «3 фамістэўскай падваротні», «Кат у намілаці»).

Найбольш значны твор на тэму жыцця і барацьбы працоўных Заходняй Беларусі за ў'яднанне з савецкім народам — выдатная паэма Якуба Коласа «Рыбакова хата». У ёй а вялікай сілай мастацкага абгульчэння, у шырокім эпічным плане паказаны важны этап у гісторыі беларускага народа, змаганне працоўнага масаў заходняй часткі Беларусі за сваё сацыяльнае, палітычнае і нацыянальнае вызваленне. Героі «Рыбакова хаты» жыўць і змагаюцца ў эпоху, калі на адной шостаў частцы зямнога шара перамагае дыктатура працы. Савецкі Саюз, падтрымаў аўтар назвак, для такіх людзей, як Даніла Сымон, Сымон Латушка, Аўген Лемех, Марына, дзе Кудзюшка, быў і застаецца пучыючай зоркай, маяком, які асвятляе шлях мільёнам масам працоўных у іх вызваленчай барацьбе.

Адтуль, з усходу, з яснай далі Чкаванай вела вясной. Сюды ж трапілаа часам слова Свайх братоў, сваіх суседзяў, Што заламала на панюў І асуджала іх сурова.

Вялікай увагі заслугоўваюць творы заходнебеларускіх пісьмемнікаў, якія сваім мастацкім словам і актыўнай рэвалюцыйнай дзейнасцю ў вярхоў панскіх Польшчы дапамагалі ўвядзе ў яго змаганні за свабоду, усялялі надзею ў сэрцы мільёнаў працоўных на хуткае вызваленне. Максім Танк і Валанцін Таўлая, Шлі Пестрак і Міхась Машара ні на хвілінку не спынілі барацьбы з антынародным рэжымам. Праз турэмныя кратаў прайкала на волю магутнае

пачынае слова знявольненых барацьбітоў і кікала людзей на змаганне з буржуазна-памешчыцкім ладом тагачаснай Польшчы.

Я сам і паслядзье магу, а першам — часу шкода: шумець ім трэба на сягу і калыхаць паходы.

Такім вобразна-паэтычным словам гаварыў пат-барацьбіт, пат-камуніст Валанцін Таўлая, добра разумеючы вялікае грамадска-палітычнае значэнне мастацкай літаратуры, яе выключную ролю ў рэвалюцыйным выхаванні народных мас.

Мы не памрэм, хоць шмат магілаў На шляху нашым, на баронах. Народ устане з новай слай Непераможны, горды, грозны.

І там, дзе сёння на правесні Маланкі з'явіцца ў змарэх, Дзе сёння зноўчы нашы песні, — Успыхне полымя пакараў.

(«Мы не памрэм...»).

Так пісаў Максім Танк у 1936 годзе, працуючы хуткі час народнай расплаты з эксплуататарамі, доўгачаканае вызваленне з ланцужоў панскіх няволі. І калі праз тры гады жалым час прышоў, Максім ад імі ўсіх працоўных былой Заходняй Беларусі выказаў вялікую ўдзячнасць савецкаму народу за вызваленне з-пад ярма беларускай акупацыі.

Здарова, таварышкі! Доўга чакалі Мы вас і чакала ўся наша зямля. Не раз мы выходзілі ў сіня далі, Не раз угледзіліся ў сонечны шлях!

Аб ушэстым дні 17 верасня пісаў і Шлі Пестрак, вызвалены з турмы толькі пасля прыходу на заходнебеларускія землі Савецкай Арміі. У пасляваенны перыяд гэты пісьмемнік-камуніст у вялікім гісторыка-рэвалюцыйным рамане «Сутрэнне на барыках» даў шырокае паніжэнне ўсёй ланцужоў панскіх няволі і барацьбы працоўных былой Заходняй Беларусі за сваю свабоду.

У апошні час тэма гэтыя, якая дваццаці год раздзяляла Беларусь на дзве часткі, знайшла мастацкае адлюстраванне ў вершаванай аповесці Аркады Куляшова «Граніца» (1953).

Шмат змен і падзей адбылося ў жыцці Савецкай краіны, у жыцці беларускага народа пасля памятнай даты 17 верасня 1939 года. Не пазнаць цяпер волю «усходняй краіны»; разам з усім савецкім народам, у адной Беларускай Савецкай Сацыялістычнай дзяржаве вольна і шчасліва жыўць і працуюць былыя пачынае батракі, безземельныя і маладзельныя сяляне, рабочыя капіталістычных прадпрыемстваў. Шмат змен адбылося і ў жыцці польскага народа. Вызваленыя з дапамогай Савецкай Арміі ад гітлераўскай акупацыі, прагнаўшы назаўсёды з сваёй зямлі эксплуататароў, свабодны польскі люд пры братаў дапамоце Савецкага Саюза будзе нопу, сацыялістычную Польшчу. Разам з старой Польшчай наветна адыйшла ў нябыт і тая непрыязнь паміж польскім і беларускім народам, якая штучна раздзяляла польскіх націністамі на працягу многіх дзесяцігоддзяў.

Мае браты, мае суседзі, Свободны, новы польскі люд! Няхай жа песняй звонкай мелді Красуе наша дружба тут!

Няхай жа стане тленюю, прахам Жыцця мінулага ярмо! Мы пойдзем далей новым шляхам, Друг другу падамо!

Гэтыя задушаўныя, цёплыя словы Якуба Коласа, якімі ён заканчвае паэму «Рыбакова хата», перадаюць шчырае пацукі дружбы беларускага народа да свайго блізкага суседа — польскага народа. Ніхто і ніколі не парушыць гэтай дружбы двух свабодных народаў, дружбы, якая чакае мастацкага адлюстравання ў творах беларускіх і польскіх пісьмемнікаў.

УЧОРА, СЁННЯ, ЗАЎТРА...

Учора, сёння і заўтра ў лёсе людзей, якіх жыўць на тэрыторыі Чарнаўчскага сельсавета, рост сельсаветаў, яе далейшае развіццё ў сямігодзі — вось асноўны змест экспазіцыі першага ў нашай рэспубліцы калгаснага краязнаўчага музея сельсавета «Іскра» Брэсцкага раёна.

З вялікай цікавасцю і хваляваннем знаёміцца наведвальнікі музея з дакументамі, якія расказваюць аб бязрадаснай долі беларускіх сялян у галы беларускай акупацыі, аб іх мужай барацьбе за ў'яднанне Беларусі ў адзін Савецкай дзяржаве. Прыгалам, як размяркоўвалася зямля паміж памешчыка-кулацкімі і бядняцка-серадніцкімі гаспадаркамі. Так, напрыклад, на гміне Косічы Кулак мел пахаты і выпасы ў асрок разоў больш (у разліку на адну гаспадарку), чым сярэднія. У справаздачы брэсцкага паятовага староства ад 29 лютага 1932 г. гаворыцца аб голадзе і адсутнасці насення для веснавой сяўбы. У другім архіўным дакуменце за кастрычнік 1936 г. гаворка ідзе аб надзвычайным жыццёвым становішчы народнай асветы ў вёсках Палескіх вазлоўстваў: дасягала сельскае насельніцтва было амаль усё непісьменным, не халапа педагогаў і вучэбных памешчыцкіх. У гэтых дакументах, вядома, змяшчаецца той факт, што на тэрыторыі Брэсцкага было ныводнай беларускай школы.

Добра зрабілі стваральнікі музея — партыйнае арганізацыі і праўленне калгаса «Іскра» і іх шэфы — супрацоўнікі абласнога краязнаўчага музея, падрыхтаваўшы спецыяльны стэнд, на

якім прадстаўлены фатаздымкі актыўных змагаюў за нашай дзяржаве і палітычнае вызваленне вёскаў Заходняй Беларусі ад прыгнёту памешчыкаў і капіталістаў. Сярод іх пазнаем пажавана ў калгасе працоўнай Міхалы Паднока, Аляксандра Смалей, Уладзіміра Кучуру. Крыху далей наведвальнікі бачыць фатакартку Сільвестра Кузаўкі. Гэты беларускі селянін перанёс у сваім аяку многія горсты тугі і ён слязю ў турме за рэвалюцыйную дзейнасць. Калі прышла Савецкая ўлада, Сільвестр Раманавіч быў першым арганізатарам і першым старшынёй калгаса «Іскра». Да гэтага году ён працаваў у арцелі, а цяпер пайшоў на заслужаны адпачынак. Пажавоў старога хлебароба калгасніка. Яму даручылі адкрыць калгасны музей.

Рад здымкаў і іншых дакументаў расказвае аб раласнай сутры працоўным Заходняй Беларусі 17 верасня 1939 г. байшоў Чыронай Арміі, аб раздзеле памешчыцкіх зямель. Асобны стэнд прысвечаны ўдзелу жыхароў сельсавета ў Вялікай Айчыннай вайне.

У экспазіцыі краязнаўчага музея асноўнае месца займае паказ росту эканомікі калгаса з першых дзён яго арганізацыі і да гэтага часу, праграма развіцця грамадскай гаспадаркі на сямігоддзе. Лічыць, дыяграмы расказваюць аб тых вялікіх зменах, якія адбыліся ў гэтых мясцінах. Прыгалам некаторыя з іх. У 1953 г. даход калгаса «Іскра» склаў 189,9 тыс. руб., а ў мінулым годзе дасягнуў 742,7 тыс. руб. (у тым ліку 636 тыс. руб. Пажавоў буйнай рагатай жывёлы за гэты час павялічылася больш чым у пяць разоў, свіней — амаль у пяць разоў, авечак і птушкі — у два разы.

Калгас «Іскра» — вялікая шматгалінавая гаспадарка. Ён мае сем тысяч гектараў зямлі. Прадстаўленыя дакументы расказваюць аб развіцці сельскай гаспадаркі калгаса ў пашырэньне пасевных плошчаў. Толькі за апошнія некалькі год асвоена каля 500 гектараў тарфянікаў. Асабліва ўвагу надаюць калгаснікі вырошчванню кукурузы, бульбы, цукровых бурякоў.

На дапамогу людзям прыходзіць складаная сельсагаспадарчая тэхніка. У калгасе ёсць 12 трактараў, 15 аўтамабіляў, 7 камбайнаў і многа іншай тэхнікі.

Паказ дасягненняў калгаса, неаддзяльна ўз'яднае з асабістымі вынаходамі народнай гаспадаркі суправаджае расказам аб лепшых людзях — жывёлаводах, паліваводчых, механізатарам, які сваёй сумленнай працай заваявалі

гу народа. Наведвальнікі музея з цікавасцю і увагай змяняцца з кароткім апісаннем вопыту звыняных па вырошчванню кукурузы Ф. Мізерыя і А. Таруца, Ільваваў А. Жыска і К. Рой, свінарака В. Ковыч, Р. Мізерыя, дзярака В. Іванюк, О. Ігнаціў і многіх іншых. На асобным стэндзе прыводзіцца прэзвішчы калгаснікаў, унагароджаных ардамі і медалямі за поспехі, дасягнутыя ў развіцці сельскай гаспадаркі.

Як і ўвесь савецкі народ, чадны сельсагаспадарцы імкнучы ўнесці свой дастойны ўклад у справу пабудовы камунізма. У раздзеле музея, прысвечаным калгаснай сямігоддзю, можна прычытаць працавітыя лічы: да 1965 г. даход арцелі дасягне 15 мільёнаў рублёў, амаль у тры разы павялічыцца грашовая аплата працарыць калгасны музей.

У асобным пакоі музея экспазіцыя, якая характарызуе прыроду роднага краю. Тут прадстаўлены ўзоры глебы, расліннага і жывёльнага свету, расказваецца аб дэлікім мінулым беларускага Палесся. Тут жа створаны антырадыёныя куток.

Адзначаючы ўсё станоўчае ў стварэнні музея, вярта звярнуць увагу і на недахопы, якія ёсць у яго рабоце. Так, напрыклад, не знаёмай адлюстраванню ў экспазіцыі музея паказ росту культуры калгаснай вёскі. А між тым расказвае тут ёсць чым. На тэрыторыі сельсагаспадарцы працуюць Чарнаўчскі сельскі Дом культуры, Ільваўчска сельская бібліятэка, некалькі школ, кніжны магазін. У гэці да калгаснікаў часта прыязджаюць артысты з Мінска і Брэсцкага тэатра імя ЛКСМБ. Тут працуюць медыцынскія пункты, будучае калгаснае бальніца. Сотні дзяцей калгаснікаў атрымалі сярэдняе і вышэйшае адукацыю. Але пра гэтыя факты нічога не гаворыцца ў экспазіцыі. У быт працоўнай калгаснага пабуды трывала ўвайшлі кнігі, газеты, часопісы, кіно і радыё, электрыфікацыя, расцукі іх абарачэнні ў ашчэднасці, у якасць амаляў у кожнай сям'і ёсць велькі спінак, а ў многіх — швейная машына, матыльнік, дарэга мэбля.

Арганізацыя краязнаўчага музея ў сельсагаспадарцы «Іскра» — свядчэнне практычнага ажыццяўлення гістарычных рашэнняў XXI з'яду КПСС. Артысты Беларускага тэатра, жыхары горада Шчучын Гродзенскай вобласці, пісьмеры Ленінграда і многія іншыя наведвальнікі музея ў кітэ водгукіў пачынілі запісы, у якіх амаляў у кожнай сям'і ёсць велькі спінак, а ў многіх — швейная машына, матыльнік, дарэга мэбля.

В. ВАЛОДЗІН.

У ГЛЫБОЦКІМ РАЁНЕ

БУДЗЕ КРАЯЗНАЎЧЫ МУЗЕЙ

У Глыбоцкім намячана адкрыць краязнаўчы музей. Створаная ініцыятыўная група, якую ўзначальвае тав. Нарановіч, праводзіць вялікую падрыхтоўчую работу. Члены групы збіраюць экспанаты аб гісторыі горада і раёна.

Асабліва актыўнасцю ў гэтай справе вызначаецца песьнікар А. Сабоўскі. Ён зладу ўжо 90 экспанатаў. Сярод іх старажытныя прылады працы, металічныя манеты розных часоў, фатаздымкі дэвалюцыйнага Глыбокага.

Па некалькі экспанатаў старажынасці здалі дырэктар Капыльскага сельсаветаў школы тав. Ініцыятыў і настаўнік Глыбоцкай сярэдняй школы № 1 тав. Блум.

КЛУБЫ У БРЫГАДАХ

Многія калгасы раёна будуюць у палюводчых брыгадах клубы.

Так, у калгасе «Бальшыня» клубы ёсць у чатырох палюводчых брыгадах. У клубах вёсак Аоруб і Гваздова пастаўлены стацыянарныя кінаэкраны.

У дзевяць палюводчых брыгадах сельсагаспадарцы імя Энгельса ёсць у сваё добрае клубы. У трыццаці палюводчых брыгадах калгаса «17 верасня» (1953).

УСЕ КАЛГАСНІКІ — ЧЫТАЧЫ

У Запарудскім сельскім клубе добра наладжана прапаганда кнігі. Тут часта праводзіцца канферэнцыі чытачоў, дыспуты.

Каб набыць кнігу да сельскіх працоўных, загадчыца клуба Зоя Стахоўская часта з літаратурнай зборкай туды, дзе працуюць людзі, захоўваюць у дамы калгаснікаў. У выніку ў 227 калгасных дварах чытачам з'ядуліся 417 калгаснікаў і калгасніц.

УНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ

Надаўна пры раённым Доме культуры пачаў работу ўніверсітэт культуры. Саўдзачны яго з'ядуліся каля 800 рабочых і служачых райзятэра.

На першых занятках для слухачоў універсітэта прагавілі лекцыі «Рашэнні XXI з'яду КПСС па пытаннях навукі і культуры», «Сацыялістычны рэалізм — творчы метад савецкага мастацтва».

Планам работы ўніверсітэта прадугледжаны лекцыі па пытаннях літаратуры і музыкі, дыспуты па кнігах, сустрачкі з пазтам М. Лужаніным і кампазітарам Ул. Алоўнічым.

А. ДЗЕМІДЗЕНКА.

Суды ідуць з ахвотай

Вечарамі зямля свеціцца вокны клубы ў вёсцы Шкава. У чыталні ў глыбоцкай зале мінгаліноў у гэты час, усюды тут чуваць размовы, смех, жарты. Сёння аблаўдзі абрацца на чарговую рэспетыўна мастацкай самадзейнасці. Калгасны шафёр Васіль Іскра спрабуе свой пачынае баян. Харысты і харысты акружылі камсамолку Аўгустіну Ратвіцкую. Гэта іх мастацкі кіраўнік.

У калгасе «Камсамол» многа зольных самадзейных артыстаў: спевакоў, танцораў, дэкламатараў...

А яшчэ зусім нядаўна, галы два тымі назад, іхна было ў клубе. Рэдкі калі хто прыходзіў сюды. Але воль прыходзілі ў вёску выпускнікі Кувасветучышчэ, камсамолкі Ева Падута і Аўгустіна Рабычына. Першая стала загадчыцай сельскай бібліятэкі, другая — загадчыцай сельскага клубу. Дарэчы працуюць з валам. Яны не дэляць свае функцыі: маўляў, мне — кнігі, а табе — арганізацыя танцаў і вечароў адпачынку. Яны дапамагаюць адна адной.

І цяпер у Шкаве стала вясела. Працуюць гурткі мастацкай самадзейнасці: драматычны, харавы і

танцавальны. Кожны тыдзень выступаюць яны ў клубе з разнастайнай амястоўнай праграмай.

Шкаўскі драмгурток паказвае сельскім глядачам не толькі інтэрэсны, аднакотныя п'есы і настанюў, але і буйныя класічныя творы. З поспехам паставілі яны п'есу Янкі Купалы «Паўлінка». З гэтым выдатным творам беларускай драматургіі яны выступілі на сцене раённага Дома культуры, перад праўдніцкімі саўгасамі «Пярчач», у Ламавіцкім і Лубанскім сельскіх клубах. Шкаўскія ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці першымі ў раёне сталі ініцыятарамі арганізацыі абменных канцэртаў з сельскімі культурнаасветніцкімі ўстановамі.

Не раз хор, танцавальная група і ўдзельнікі драматычнага гуртка займалі першы месцы на аглядах мастацкай самадзейнасці. Цяла супрацоўніцтва калгаснікаў сваёй вядоў: настаўніку Калядчыку, калгаснага шафёра Іскру, агранома Селванчыка, звыняўна-птушчавода Сінкевіча. Зараз Шкаўскі калектыў рыхтуецца да раённага агляду.

І. АБАБУРКА.

Да свята

Багату канцэртную праграму падрыхтаваў да свайго нацянальнага свята — у'яднання беларускага народа ў адзін сямі Марачанскі сельскі клуб Клецкага раёна. Харавы калектыў папоўніў свой рэпертуар новымі беларускімі песьнямі: «Добры дзень» Ул. Алоўнікава, «Які нішто не пераходзіць» (Музыка і словы П. Шылоўскага).

Актыўна працуюць і драматычны гурток, які ўжо некалькі разоў ўстаўляў не толькі на сцене свайго сельскага клуба, але і ў другіх калгасах. Да свята драмгурток падрых-

таваў п'есу «Мікітай лапаш» М. Чарота. З новым спектаклем драмгуртоўцы выступілі у дзень свята перад калгаснікамі свайго арцелі «Зара».

Надаўна ў Марачанскім клубе арганізаваны і танцавальны калектыў.

Ул. ДЗІКЕВІЧ.

крыху не дацягнулі да двух мільёнаў. У мінулым годзе — два мільёны дзевяці дзясятых сем тысяч рублёў. Якія яны будуць сёння? — някля пакуць што ўзяць. Але, калі мержавіць на ўласны абавязнасці, — прыбыткі будучы і не малыя. Стары калгаснік, загінаны палым, пералічыў гаспадарку арцелі. Яму з усіх бакоў падказваюць аднавакоўцы:

— Млын пабудавалі...

— Даруйце, у вас жа няма ракі?

— На электрычнасці працую. Лесапіла ёсць.

— Клуб пабудавалі, дзядзька Іван, — падказвае нехта.

— Так, клуб. Далей. Дзевяць аўтамабіляў і два матыльнікі купілі. Далей. Камбайн мае і дзесьць трактары. Хутка распачнем будаўніцтва аўтактаракіных рэвалюцыйных майстаран. Ну, гаворыць, хлопцы, што яшчэ...

І людзі пачалі гаварыць. Яны расказвалі, не спячаючыся, гаварылі з ролудам, стараліся не прапусціць ніводнага факта, які чым-небудзь ды сведчыць аб новым жыцці. Але нас цікавілі не лічы. Мы прасілі расказаць пра людзей калгаса, пра іх лёс. — Як вам расказаць пра лёс, — чуваючы патыліцу, гаворыць Каваленка. — Гэта і ёсць наш лёс.

Калгаснік адказаў вельмі добра: лёс калгаса — іх лёс. Разгаварыліся з Мікалаем. Гэта, на першы погляд, маўжывы чалавек. Здавалася нават, што з яго і слова не вышчэпні, але гэта аказалася не так. Былы аднак у якога зямлі было... 30 сотак (дарэчы, у Салоным кожна гаспадарка не мела больш) ахвотна гаворыць пра сваю сям'ю:

прыбываюць у сельсагаспадарцы. Ёсць такія дамы, куды прыходзіць на некалькі выданяў. Калгаснік Пятру Еда дэстаў-ляць «Божы», «Савецкую Беларусь», «Знамя юности», раленную газету «Іскра». Між іншым, што дачытацца Пятра Еды, дык аднавакоўцы кажучы, што пра яго можна напісаць раман. Гэта так. Калісьці за рэвалюцыйную дзейнасць ён быў асуджаны і прасядзеў 15 год у турме. Затым

Насустрэч агляду

Добра, з творчым аганьком рых- туюцца да агляду калгасна-саўгасна- мастацкай самадзейнасці многія ка- лектывы нашга раёна. Лічы ў май- мые правалі семінар работнікаў уста- новай культуры, на якім былі абмер- каваны пытанні падрыхтоўкі да аг- ляду і складзены план канкретных мерапрыемстваў. Ажыццяўленне іх пастрыла ўмацаванню існуючых гурткоў мастацкай самадзейнасці і стварэнню новых. Зараз пры сельскіх і калгасных клубах і хатах-чытал- няч працуе 118 гурткоў, у тым ліку 65 харавых, 21 танцавальны, 18 драматычных, 8 мастацкага слова.

Варта адзначыць калектывы ма- стацкай самадзейнасці калгаса «Чырвоны сцяг». У ім — 48 спева- коў, танцоў, дэкламатараў, ама- тараў сцэнічнага мастацтва. Калектыв дружны, згуртаваны, няспынна творча расце, карыстаецца папуляр- нымі каляктыўнымі і хатах-чытал- няч спевамі хлебабоў, з беспаспехам ён выступаў у палівах і ў будынку калгаса, пабываў з канцэртаў у сусед- няй сельсаграбелі імя Валадарска- га. А нядаўна ён выступіў з вялі- кай канцэртнай праграмай у раён- ным цэнтры Асіповічах.

Мастацкая самадзейнасць атрым- ливе асабліва шырокае развіццё там, дзе карыстаецца падтрымкай кіраў- ніцтва і грамадскіх арганізацый. Старшыня калгаса «Чырвоны сцяг» М. Бунько і сакратар калгаснай партарганізацыі А. Арлоў правяду- юць гарачыя клопаты аб самадзей- ным калектыве, нярэдка прысутні- чуюць на рэпетыцыях, дапамагаюць гурткам і цэлым словам парады, і практычнай справай. Трэба самадзейным арганістам выехаць з канцэртаў — ім ніколі не адмовіць у транспарце. Спартрабяцця хары- стам або танцорам каасцыям для вы- ступленняў — праўдзінае на гэта зноўдзе сродкі. А нядаўна на ініцы- ятыве старшыні калгаса набыты камплект інструментаў для духавога арганістра. У новых гуртках за хва- ротыўна калгасна-саўгасна- мастац- ка ўстаўляюць час аркестранты развучылі не- калькі музычных рэчэй і ішпер гра- вю на калгасных вечарах, рыхтую- ца прыняць удзел у аглядзе.

На канцэрт усёдаўня самадзейнай артысты калгаса імя Валадарскага адказалі вялікім канцэртаў у калгасе «Чырвоны сцяг». Ён праішоў з беспаспехам. Ідэя праце калектыву мастацкай самадзейнасці калгаса імя Валадарскага. Тут створаны розныя гурткі, у якіх загадчыца сельскага клубу С. Прышко ўдзяляе многа мо- ладці. У гуртках вялікага змайсна падрыхтоўка да агляду.

Трэба казаць, што не ва ўсіх ішчэ калгасна-саўгасна- мастацкай самадзейнасці. Не наладжана іх след самадзейнасці ў калгасе «Новы шлях», імя Ан- дрэева. У час падрыхтоўкі да агляду ўсе будзе зроблена для таго, каб кожны калгас меў моцны, з вялікай колькасцю ўдзельнікаў, калектыву мастацкай самадзейнасці.

У заключэнне хочацца выказаць пажаданні нашым пісьменнікам, га- лэце «Літаратура і мастацтва». Кі- раўніцтва калектываў мастацкай сама- дзейнасці скардзяцца, што вельмі цяжка склаціць добры змайстобны рэ- пертуар, які адпавядаў бы сённяш- німу дню, задачам, што вырашае са- вецкі народ. Стварайце больш пе- сень, больш аднаактовых і'с, тава- рышчы пісьменнікі! З вялікім спа- рэннем выдываецца выпускаюць зборнікі матэрыялаў для мастацкай самадзейнасці. І вельмі хачелася б, каб у газете «Літаратура і мастац- ва» перыядычна з'яўляліся старонкі «У дапамогу мастацкай самадзейнасці». Гэта было б добрай дапамогай самадзейным калектывам.

І. ЗВЯГІН,
загадчык Асіповіцкага раённа- га аддзела культуры.

На здымках: Выступаюць народ- нымі артыстамі Латвійскай ССР Э. Пакуль і А. Дашкоў на вечары ў Мінску.

На рабочай сцэне
Пры торфапрадпрыемстве Рудня- Грэбень Гомельскай вобласці ства- раны гурток мастацкай самадзейнасці. У яго складзе 25 рабочых торфа- прадпрыемства. Гуртком кіруе Ве- часлаў Некрашэвіч.

Самадзейныя артысты выступілі ў вёсках Пухавічы, Грэбень, у сваім клубе. Праграма канцэртаў складалася з песень, танцаў і мастацкага чытання.

Дай мне верш, ды така,
Без якога прахыць немагчыма,
Каб мае дружбачкі
З ім пайшлі на дарогах Радзімы,
Каб у радасці іх
Быў ён песнямі, велічым
Сцягам.

На пад'ёмах і адвагай
Снаўдзімаюцца іх калектывы,
На іх пайшлі на дарогах Радзімы,
Каб у радасці іх
Быў ён песнямі, велічым
Сцягам.

1) Алег Лойка. «На юначым шля- ху», Дзяржаўнае выдавецтва БССР, Мінск, 1959.

Новае Маладзечна

На здымку: г. Маладзечна, вуліца Рэвалюцыйная. Фота Я. Тройцкага.

ГАРАДЫ, як і людзі, — у кожна- м сваёй лёс. У гады беларус- ская акупацыі насельніцтва Маладзечна складалася пераважна з сялян, напалова з рамеснікаў. На- лозычай адсталы быў гэты горад. Калі нават аднавоўка і ўдалася за- кошт вялікіх намаганняў атрымаць незакончаную сярэдняю або сярэ- днюю адукацыю, яны ўсе роўна заста- валіся без працы. Воск часу за дваццаць год гаспадарання польскіх па- нёў і капіталістаў з усёго Маладзеч- нага раёна сароднюю адукацыю атрымалі толькі 21 чалавек, і то гэты былі дзеці заможных сялян і кула- коў.

Тут не было ні кіназалаў, ні бі- ліятэкі, ні клуба. Затое паспяхоў- прававалі тры царквы, два касцёлы, Сінода і безліч школькі.

Горад дэсцігоўдзімы не добра- ўпарадкаваўся, не азелінаўся. Дро- гы і кветкі на вуліцах былі тады жа радасцю, як і літары.

Тод абсталяла справа ў часы гаспа- дарання пісцучыка. Але канчатко- ва падарвала сілы Маладзечна фа- шысцкая акупацыя. Тым, каму да- валося пазбавіцца туд хутка пасля вай- ны, добра памятаюць, якую жу- дую карціну з'яўляў нашымімакту- ры горад — руіны, палішчыцы; за- хавалі толькі 180 будынкаў.

За пасляваенныя гады горад на- вага абудавана, папаражэў, па- шыраўся. Нядаўна праз Маладзечна праеджана група ленынградцаў — уладальнікаў дальняга аўтапрабегу. Гэтыя напісалі ў рэдакцыю абласной газеты «Чырвоны сцяг» лісьце, у якім дзяліліся ўражаннямі:

— Нам вельмі спадабаўся ваш малады горад, які няспынна будзе- ца, яго шырокі вуліцы і зялёныя скверы, спадабаліся вясёлыя, ветлі- выя жыхары.

Праўду пісалі нашы ленынградцы гэсці. Сённяшняе Маладзечна ля- гавітчанаму прыгожае. Яго выгляд такі ж, як і самых юных саўсцкіх гарадоў. І шырокія вуліцы, забудо- ваныя шматпавярховымі дамамі, і камфартныя аўтобусы, і пра- мысловыя прадпрыемствы, якіх сё- ня тут працуе звыш трыццаці, і шко- лы, і баліцніцы, і нават водаправод створаны зусім нядаўна.

Усё, што ёсць цяпер у Маладзечна, ад аўтаматаў з газіраванай вадоў, да вясняных крапаў на будоўлях, з'яві- лася за пасляваенныя гады. Новая і вольга афіна, якая павялае, што ў гарадскім парку абудавана святая кветка, прысвечанае пачатку навучальнага года, і сам парк, і па- вышчаную апраўтаную людзі...

Маладзечна расло разам з усёй краінай. Тое тут, то там узніклі рыштывы. Спачатку — нібы астраў- кі, у розных канцах горада. Але з

кожным днём з'яўляліся новыя ўсе- большы. І воск з'явілася новая вулі- ца, забудаваная двухпавярховымі ка- натажамі. Людзі атрымалі першыя до- браўпарадкаваныя кватэры. Выраслі новыя прамысловыя прадпрыемствы, магазіны, сталовыя, кіназатры гасці- на рашчыні свае дзверы гледачам.

Самыя юныя грамадзяне Маладзечна атрымалі ў падарунак першы прыго- жы будынак — дзіцячы сад. Будуйні- тва расло, шырылася. Ужо не асоб- ныя вуліцы — цэлыя кварталы выра- сталі на вачах жыхароў горада.

У новым Маладзечна і жыццё пай- шло інакш. Усе дзеці школьнага ў- расту вучацца. Тут працуюць шэсьць сярэдніх і адна музyczna школа. Ёсць музычныя і будуйнічае вучылі- шчы, гандлёва-кааператывны тэхні- кам.

Вучыцца і дарослыя. Як многа са- вецкіх хоп бы такіх факт. Сёння стачоніца Тамара Ніканав, накісь- шчык Віталій Яварукаў, раскрыйчы- ца Ніна Міхайлава і яшчэ 14 мала-

дых рабочых Маладзечанскай фабрыкі гармонікаў сталі завочнікамі вышэй- шых і сярэдніх навучальных устаноў.

Многа цікавага можна расказаць пра мясцовае культурнае жыццё: аб рабоце ўніверсітэта культуры, аб Маладзечанскім ансамблі песні і та- нца, пра літаратурнае аб'яднанне пі- сменнікаў і паэтаў, пра бібліятэкі, клубы, пра тэатры, якія прыяз- жаюць у Маладзечна на гастроляў, гурткі мастацкай самадзейнасці і спартыўныя спаборніцтвы.

Аб чым нехта не скажаць, і пра- гэта аб людзях, якіх жыўць і дык- туюць тут.

Над адным з станкоў у цэху Ма- ладзечанскага станкабудуйнічага за- вода відаць надпіс: «Тут працуе то- вар тав. Радэко, які на памяць ста- вонічкаў рэспублікі перайшоў на самаабслугоўванне свайго станка».

Імя Андрэя Радэко добра вядома ў Маладзечна адмоўна ад пастаў сле- сару-рамонікаў і сам стаў налад- зчыц станок, выконваючы штодзень да трох азмонаў.

Не менш папулярнасцю кары- стаецца ў Маладзечна брыгадаў ком- плекснай брыгадаў Пётр Талерка і май- стар гэтай брыгадаў Ісак Кірык.

А старшыня шматлікаў паравозна- дна стачоніцы Маладзечна тт. Цыбуль- скі і Матусевіч, брыгадам якіх пры- сьвояна ганаровае званне камунісцкіх работнікаў. Хто ў горадзе не ведае іх і хто не ганарыцца імі.

Па краіне кроцьчы сямгюдка ка- мунізма. Працуюць над выкананнем сямгюдкавага плана і маладзечанцы. За гэтыя сем год яны пераўтварылі свой горад у адзін з прыгажэйшых. І калі вярнуцца да пытання аб лёсе горада, дык застаць толькі скажаць: ці можа быць больш чуюдзіным лёс, як у саўсцкага Маладзечна...

Л. ФАДЗЕЕВА.
Маладзечна.

На экране — нашы дні

Беларуская студыя выпускае ў год каля дзесяці кароткаметражных хра- нікальна-дакументальных карцін. У гэтых работах нашы кінадакумента- гісты адлюстроўваюць самай ва- жныя справы, якія адбываюцца ў рэ- спубліцы.

Розныя бакі нашага бурлівага жыцця, розныя пытанні і праблемы звязваюць нашых кіналетатэліцаў. Сёння мы расказам аб двух апошніх фільмах студыі «Беларусьфільм».

«НАРОДНЫЯ УМЕЛЬЦЫ»
З-за гарызонта прабіваюцца пра- мені ўзыходзячага сонца. Яшчэ праз імгненне яны гуляюць у павольнай хвалі возера, ракі. А лес ужо забур- шэлі раннімі тэрамі вясняны. На прад- стоўнай вадзі глядзі вшыйшаў у чаро- тавы райскае трамваяў. Дзесяці а- залі плаваюць гуд трактараў... Так пачынаецца гэты фільм.

Аліні за другім праходзіць перад- німі кадры. Яны раскрываюць харак- тэр беларускага пейзажа, да якога не можа быць раўнадушным мастак, паэт. Тысячы безымянных народных талентаў з даўніх часоў усталілі прыгажосць нашага краю ў сваіх арыгінальных творах мастацтва.

Воск на экране вясілек, вытканы невялікай прыгожай ткачынчай на адным з сусветна вядомых слухчкі пясцоў. Харавосце яго не гэта ані- сач — трыба самому бачыць яго, каб зноў адзіліцца таленту народа.

Талент народа, яго розум, яго уме- лыя рукі доўга стагодзі выкары- стоўваліся прыгатаванням для сваб- бяды карысці, для ўпрыгожання свайго парадзічнага жыцця. Вялікая Каст- ўстычкая сямгюльсцыва рэвалюцый- не толькі знішчыла эксплуатацыйно- чылавецкае чалавечка, яна ўспершыў на історыі вызваліла людзей для нах- лодзівай творчасці.

Аўтары кінаарыса ставяць сваёй мэтай вобраза і ярка расказваць аб людзях працы, надзеленых талентам, аб вытоках і крыніцах іх творчасці. Старажытны Слук — рэзіма па-

Ужэ з першых кадраў аўтары фільма вобразна і паказвае аб вялікіх магчымасцях развіцця вы- давалававай птушкі ў Беларусі, аб выгадлівасці вырошчвання качак. Фільм апавядае нам невялікую, але шы- рую гісторыю. Адноўчы ў райкоме пар- ты на нарадзе старшыні калгаса было паўсталя пытанне аб развіц- цы качак. Сакратар райкома та- ды дэкліраваў, што выгадлівасць гэтай справы. Але многія аднеслі да яго прапанову без энтузіязму Га- варыць аб тым, што няма матэрыя- лаў, няма памішканняў, кармоў і нават вопыту. У прашыўшы на стар- шыню калгаса «Сіня прых» Віро- шылі развядзіць птушкі і што ўсё- ва будзе да гэтага, на яго думку, ё- ва ўсёх калгасна. На Браслаўшчыне каля ста азёр, багатых вадной рас- ліннасцю.

І кінаапарат пераносіць нас у мін- гія гаспадаркі і паказвае, як пачы- налася барацьба за развіццё птуш- каўдоў.

Фільм не абмяжоўваецца толькі паказам арганізацыі вырошчвання птушкі, аўтары на навуковай асно- вае даказваюць, што робіцца правільна, а што не.

Фільм раіць многа карыснага, ве- дага.

Мы бачым, як пераконваюцца ў сваёй непраўдзе нядаўныя браўні- каўкадоўлі. Калгаснікі Браслаў- чыны ў гэтым годзе вырасілі 150 000 качак, а планы на наступны год яшчэ большыя — 500 000. Гэта дзесяці- цынтэраў выдаткаў птушчынага мн- са.

Р. ЯСІНСКІ.
«Качкі на Браслаўшчыне» — на- вукова-папулярны фільм. Рэжысёр М. Гарбуноў, апэратар Ю. Явіцкоў.

На здымку: Мікалай Сталь- машук імя выршчанага і вярта- ду. Фота П. Грыбана.

Два жыцці М. Стальмашука

Хто ў Брэсце не ведае Мікалая Машевіча Стальмашука! Гэта адзін са старэйшых і лепшых па- пярочнікаў горада. Аднойчы, пал- сумоваючычы рынікі свайго жыцця за апошнія дзесяці год ён падлі- чыў, што ў дзехах, якіх ён будо- ваў і аднаўляў, навасельце справі- ла больш трох тысяч сем'яў. Але ж жылія дамы — не галоў- нае ў яго рабоце. Будынікі тэатра, Дома спорту, Брэсцкага райкома партыі, інтэрнаты педагогічнага інстытута і многія іншыя аб'екты будаваліся пры яго актыўным удзеле. Воск і цяпер яго комплекс- ная брыгада будоўнічыне ў горадзе скарціла для горада іна- чынае стаць прыгожым мураваным домік, крыты чарпавішч. Яго Мі- калай Машевіч пабудоваў у вопны ад работы час на сваё ўласнае зберажэнні. Дзяржава дапамагла яму пазыкаў, будуйні- чым матэрыяламі. А майстэрства яму не пазычаль — сам багаты ім. Чатыры светлыя прасторныя пакоі, кухня. Так і жыў ён у гэ- тым новым доме.

А яшчэ не так даўно не было будынічэй сям'і ў вёсцы Вера- хічы за яго сям'ю. Майстар на ўсе рысы, Мікалай Стальмашук умеў пасмірнічыць, лянціць добрыя пачы. Але воск буда, не было каму іх ляпіць. Людзі за панскай Поль- шы жывілі надзвычай бедна. Да- вадзілася ісьці на заробкі ў Брэст і іншыя гарады. Так і жыві, перабіваючыся з хлеба на kwas.

Але воск прыйшла ін Брэсцкіну родная Ся- вецкая ўлада. Дзеці Мі- калая Стальмашука пай- шлі адразу вучыцца ў школу, а сам ён вучыў- ся на курсы і стаў пра- цываць сакратаром сельсавета. Але прафесія буд- лаўніка не давала яму спакою. І воск ў 1949 г. ён едзе ў Брэст, дзе было так многа спраў для будуйніча.

— З таго часу ў мяне пачалася другое жыццё. Падараслі дачкі. Нядзе стала настаўніцкай. Ма- рыя — сувязішч. Ка- лі будавалі новы дом, думалі, што усёй сям'ёй будзем жыць. Цяпер дачкі павыходзілі за- муж, свае дамы маюць. Толькі ў святая збіраем- ся ўсе разам.

Добры сад у Мікалая Сталь- машука. Увесь свой вольны час ён праводзіць у ім. Сёлаў у яго вя- лікі песпех: на вінарадніку вы- ліліся першыя тронкі.

Дзесяці вучняў Мікалая Ма- шевіча цяпер сталі знатнымі людзьмі рэспублікі.

За сваю шматгадоўную прапу Стальмашук атрымаў некалькі грамад і значок выліткі сацыя- лісцкага спаборніцтва. Гэта Са-

тай пісаўся верш, якую думку ха- цець выказаць аўтар. Відавочна ад- но — маладому паэту не заўсёды ўдаецца прапінуць у сутнасць з'яў, у яго поле зроку трапляе ча- сым толькі знешняе, тое, што ля- жыць на паверхні. І калі гэтыя з- знешняе становіцца асновай для твор- чыа, тады і нараджаюцца халодныя, «рагетатарскія» вершы, накіцталі першыя тронкі.

Дзесяці вучняў Мікалая Ма- шевіча цяпер сталі знатнымі людзьмі рэспублікі.

Хочацца толькі, каб паэт больш пісаў аб сённяшнім дні. Мы бачым лірычнага героя А. Лойкі ў пра- ссе станаўлення, на юначым шляху, а што робіць ён сёння, што хваляе яго, чым поўніцца яго душа — паэт не скажаў на поўны голас. Больш жывой зацікаўленасці сучаснасцю,

глыбейшага прапнікнення у сутнасць з'яў, шырокага погляду на свет — воск чаго, маладому паэту не заўсёды ўдаецца прапінуць у сутнасць з'яў, у яго поле зроку трапляе ча- сым толькі знешняе, тое, што ля- жыць на паверхні. І калі гэтыя з- знешняе становіцца асновай для твор- чыа, тады і нараджаюцца халодныя, «рагетатарскія» вершы, накіцталі першыя тронкі.

«На юначым шляху» — гэта першы крок А. Лойкі ў паэзію. На- мацваючы швэды гэты пад нагамі, бачыцца спатыкнучы, паэт пакуць што даволі асцярожны, ён яшчэ не аднойчы задумваецца, у якім на- правку лепш пайсці, дзе знайсці шырокі шлях, што вядзе да песпе- ху.

Іншы раз у паэта паліўленца спынаса раізаць штосьці ў духу народнай песні. З-пад яго шпра вы- ходзіць стылізаваны пад фаль- клор, прасякнутыя дображылівым тумарам вершы «...На над лугам, па- над гаем» і «Над крыніцай». Сты- лізацыя, трыба прызнаць, удала, але гэта ўсё-такі толькі стылізацыя.

У асобных вершах зборніка можна ўлавіць чужыя ноткі. Мы не лічым, што А. Лойка жадае камусьці на- следваць, быць падобным да каго- небудзь з вядомых паэтаў. Наад- вогу ён самастойна імкнецца гаварыць сваім голасам. Але, як часта бывае з маладымі паэтамі, у якіх яшчэ не выпрацаваўся індывідуаль- ны ланчынны пошук, у А. Лойкі часам можна прыкмеціць ці чужую ітангацыю, ці ўжо вядомы вобраз.

Нам здаецца, што ў рытмічным ма- лочку верша «...Над рытмічным ма- лочку» ёсць штосці ад колары- сцкага «Сымфоніі», а вольна- раўна фактура верша «Тэсць зару- надзілі» мае агульнае з вобраза-

Галоўны рэдактар Янка ШАРАХОУСКІ.
Рэдакцыйнае каляіа: ІВАШЭВІЧ, Аляксандр БУТНАКОУ, Іван ГУБАРЭВІЧ, Васіль ЗВАРЭВІЧ, Аляксандр МАРШЧОЎ, Іван СІВАЦЬКА (намеснік галоўнага рэдактара), Пятро ПРЫХОДКА, Раман ШАБЛІЦКА (намеснік галоўнага рэдактара), Мікола ТКАЧОУ, Іван ШАЦІЛА, Рыгор ШЫРМА.

У творчых пошуках

Малады паэт, рыхтуючы да дру- ка першы зборнік, напачатку, часта задумваецца над яго назвай. Як правіла, ён хоча ў двух-трох сло- вах, якіх павіны стаць на вокладцы, хоп у нейкай меры выказаць асноўную думку — ідэю свайго збор- ніка, падкрэсліць яе сваёсаблівасці, арыгінальнасць. Алег Лойка, ду- маючы, знойшоў для свайго зборні- ка даволі ўдалую назву!

Паэт апавядае аб юначым шляху лірычнага героя. Кожным вершам ён імкнецца ці ўнесці новы ішчэ адзін яго пачуццёў, думак, ці раскрыць пэўныя грані яго харак- тэра. Юначы шлях лірычнага героя Алега Лойкі — гэта шлях чыстага сэрца, духоўна адра- нага, інтэлектуальна развітага, ра- мантычна ўзвешлага аднагодка па- та, які выходзіць на шырокія пра- сторы жыцця.

На юначым шляху — шляху по- шукаў свайго тэмы, свайго героя, свайго голасу — знаходзіцца і сам паэт. Ён многа думае, упарта вучыцца майстэрству, імкнецца нека- ждэ сваёсабліва скажаць аб ужо вядо- мым, адкрыць для чытача штосьці новае, цікавае і прысвоянае сваёй навіной, непаўторна.

Звартаючыся да «непадкаўнага друга» — натхненна, А. Лойка піша: Дай мне верш, ды така,
Без якога прахыць немагчыма,
Каб мае дружбачкі
З ім пайшлі на дарогах Радзімы,
Каб у радасці іх
Быў ён песнямі, велічым
Сцягам.

На пад'ёмах і адвагай
Снаўдзімаюцца іх калектывы,
На іх пайшлі на дарогах Радзімы,
Каб у радасці іх
Быў ён песнямі, велічым
Сцягам.

1) Алег Лойка. «На юначым шля- ху», Дзяржаўнае выдавецтва БССР, Мінск, 1959.

Высакароднае, патрыятычнае жада- нне! Але каб жадаанне спраўдзілася, патрэбна вельмі многае: патрэб- ных за ўсё талент, трэба жыць ад- нымі думкамі, пачуццямі, імкненнямі з народам, патрэбна настойлівасці ў творчай працы, у вучобе прафесійна- му майстэрству. Скажам адразу — у А. Лойкі, як сведчыць зборнік вершаў «На юначым шляху», ёсць неабходныя перадумовы, каб ства- раць добрыя, крапанюча душу вер- шы.

Малады паэт не бяраць пісаць аб тым, чаго не бачыў, не перажыў сам, што не ўхвалывала, не пакінуў следа ў яго душы. Ці не таму вершы А. Лойкі моцна «прыязна- ны» да родных мясцін? Ці не таму на старонках кніжкі мы так часта сустракаемся з мялякамі паэта, знаёмімся з іх азічывымі, жыццём? Калі чытаем радкі —

У зелены — бэль камянік, касцёлаў,
Усеша Шыра, бласквяны сэрбрам,
Спыніўшыся на ўзгорках, навакола
Лісы стаяць, падлёрны куял

дык адразу ж аздадваемся, што імяна аб сваім родным горадзе і пры- на, што сустракаюцца на жыц- цёвай дарозе лірычнага героя А. Лойкі. «Родны край — натхненна маё», — дэкліраў паэт. І сапраўды, лепшыя вершы зборніка «На юначым шляху» — гэта доказ таго, што паэзія А. Лойкі жыццё сака- мый роднай зямлі, расце на ўрадлівай глебе народнай творчасці.

Калі мы сцвярджаем, што А. Лой- ка звычайна піша аб знаёмых мясці- нах і людзях, выкарыстоўвае жыц- цёвыя здарэнні, ці факты, дык гэ- тымі ніколі не азначае, што яго вершы маюць толькі «мясцовае значэнне». Што ў іх няма абагульняючай думкі, і прыгожы верш «Ваўкі», які першы пранікнёна, са шчырай любоўю да чалавечка.

Даўно закончылася вайна, а стар- яя Аляксей і Аляксейка ўсё яшчэ чакаюць звароту сына. Ніяк не можа прыкмірацца бацькоўскае сэрца з тым, што сярэд жытых няма любі- мата Янака.

Венер стужку ў акно нечакана,
У сенах туніе хто, брэзне
Засоў,—
І здаецца старым:
«Гэта Янак...
Можа Янак да хаты прыйшоў?»

Верш гэты не можа не ўхвалываць па- спапраўдзіму, не можа не выклі- каць у чытача спачуванне да лю- дзей, якіх напаткала вялікая непа- збылінае гора.

У зборніку А. Лойкі падобных вершаў, усхваляных, пружных, задушаўных,